

NUTRIVIGILANCE

ZPRÁVA ZA ROK 2022

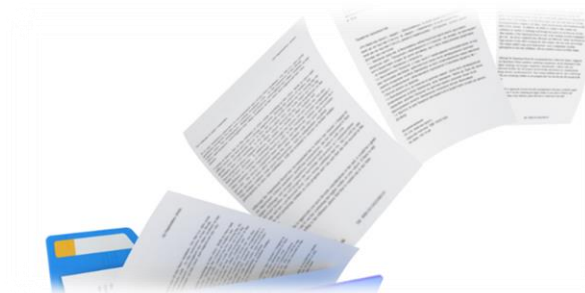
Státní zdravotní ústav – Centrum zdraví, výživy a potravin

Mgr. Svatava Bischofová, Ph.D., prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc.

V Brně dne 31. 3. 2023

Projekt „Nutrivigilance CZ“ je finančně podpořen MZ ČR – RVO (SZÚ, 75010330).

Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 (Prioritní oblast 1: Potraviny na trhu nepředstavují riziko pro zdraví člověka).

Obsah

Seznam použitých zkratk	3
Seznam tabulek	3
Seznam grafů	3
Souhrn	4
1. Úvod	5
1.1 Rámec činnosti	5
1.2 Cíle práce systému	6
1.3 Spolupráce	7
2. Metodika práce	9
2.1 Hlášení zdravotních efektů	9
2.2 Hodnocení příčinné souvislosti	9
2.3 Zpracování osobních údajů	10
3. Výsledky	11
3.1 Počty a lokalizace případů hlášených v roce 2022	11
3.2 Charakteristika hlášených případů a osob podávající hlášení	12
3.3 Charakteristika hlášených potravin a jejich nežádoucích účinků	13
3.4 Hodnocení příčinné souvislosti hlášených případů	16
4. Přehled starších příspěvků ze systému Nutrivigilance	17
4.1 Roční zprávy	17
4.2 Vybrané aktuality	17
5. Závěr	18

Seznam použitých zkratk

CZVP	Centrum zdraví, výživy a potravin
DS	doplněk(y) stravy
EU	Evropská unie
HV (a PBU)	odbor hygieny výživy (a předmětů běžného užívání)
HS	hygienická stanice hl. města P
KHS	Krajská(é) hygienická(é) stanice
NÚ	nežádoucí účinek
OOVZ	orgán/y ochrany veřejného zdraví
OÚ	osobní údaje
PnP	Potraviny na pranýři
PS	příčinná souvislost
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SÚKL	Státní ústav pro kontrolu léčiv
SVS	Státní veterinární správa
SZÚ	Státní zdravotní ústav

Seznam tabulek

Tab. 1: Delegovaní pracovníci KHS pro oblast nutrivigilance v ČR	8
Tab. 2: Potraviny/DS vč. nežádoucích účinků primárně spadající do koncepce Nutrivigilance	13
Tab. 3: Potraviny vč. nežádoucích účinků primárně nespádající do koncepce Nutrivigilance	14
Tab. 4: Potraviny, které byly předány do kompetence jiných orgánů (vč. výsledků šetření)	15

Seznam grafů

Graf 1: Případy řešené v jednotlivých měsících v systému Nutrivigilance za rok 2022.....	11
Graf 2: Lokalizace hlášení v rámci jednotlivých krajů ČR.....	12
Graf 3: % zastoupení stupňů příčinné souvislosti v hlášeních za rok 2022	16

Souhrn

[Systém Nutrivigilance](#), jehož podstatou je sběr a analýza informací nežádoucích zdravotních reakcí (primárně neinfekčního původu) po konzumaci vybraných druhů potravin, funguje v ČR pro širokou veřejnost od roku 2015.

Za rok 2022 bylo do systému nahlášeno celkem 9 případů nežádoucích účinků (NÚ) po konzumaci potravin včetně doplňků stravy (DS). Většina z nich pocházela od přímých spotřebitelů, pouze jeden byl hlášen odborným zdravotnickým pracovníkem. Všechna hlášení NÚ se týkala dospělých osob. Více jak polovina případů byla ale vzhledem k jejich charakteru (podezření na infekční onemocnění) postoupena do kompetence pracovníkům hygienických stanic (KHS), nebo na ně byl samotným spotřebitelům předán kontakt.

Po konzumaci těch potravin, na které se systém primárně zaměřuje a u nichž byla hodnocena příčinná souvislost (PS), se vyskytly reakce gastrointestinálního, kožního, alergického a jedna i systémového charakteru (dechové obtíže, malátnost, únava, porucha spánku). Silná PS byla ale vyhodnocena pouze u jednoho hlášeného případu (DS s proteolytickými enzymy, rutinem a vitamínem C), kde byly NÚ manifestovány právě průjmem a křečemi v břiše, které však po vysazení DS plně odezněly.

Jednotlivé případy spolu nesouvisely a u nikoho nedošlo k vážnému ani trvalému poškození zdraví.

Příspěvky ze systému Nutrivigilance publikované na webu SZÚ do konce roku 2022 byly přesunuty na [web archívni](#). Pro přehlednost a rychlejší vyhledávání jsou nejzajímavější z nich uvedeny v [kapitole 4](#) (formou hypertextových odkazů). Od jara 2023 pak naleznete aktuální publikace na nových webových stránkách SZÚ.

1. Úvod

1.1 Rámec činnosti

Na trhu v ČR a celé EU lze pozorovat velký nárůst počtu „nových“ potravin včetně DS. Podle posledních odhadů (Mintel, 2017) se počet druhů/značek potravin na trhu odhaduje již asi na 2 miliony, což je už téměř 600x více než koncem minulého století. Kterákoli z těchto potravin se může objevit na trhu v ČR.

Všechny „nové“ potraviny, či dokonce jejich jednotlivé výrobní šarže, nelze z hlediska negativního působení na lidský organizmus předem nezávisle otestovat, a proto se mohou v populaci objevit po jejich konzumaci neočekávané nežádoucí zdravotní reakce, které mohou vést i k vážnému poškození lidského zdraví. Celosvětově již byla popsána řada případů, kdy konzumace „nových“ potravin s sebou přinesla poškození zdraví spotřebitele, v některých případech končících až fatálně. Součástí uvedení potravin na trh je proto i sledování vlivu na zdraví populace spotřebitelů („post-market monitoring“).

Za zdravotní a hygienickou nezávadnost potravin nese odpovědnost jejich výrobce, potažmo prodejce. V oblasti bezpečnosti potravin existuje v ČR pro širokou veřejnost například informační systém – „[Potraviny na pranýři](#) (PnP)“, kde jsou shromážděny výsledky práce kontrolních orgánů (SZPI a SVS – Státní veterinární správy) týkající se uzavřených provozoven, potravin falšovaných, nejakostních a nebezpečných (překračující hygienické limity cizorodých látek; obsahující nedovolené množství aditivních látek; mikrobiologicky neodpovídající právním předpisům; obsahující cizorodé předměty apod.). Systém Nutrivigilance je ale v principu zcela něco jiného. Eviduje podněty odborné a laické veřejnosti z celé ČR o výskytu NÚ po konzumaci vybraných druhů potravin. Neprovádí vlastní kontrolní činnost.

Další, zajímavé odkazy kontrolních orgánů

- Na stránkách [SZPI](#), přímo v sekci PnP v externí záložce, lze nalézt [seznam rizikových webových stránek a výrobků](#), které si lze přes internet koupit a které mohou být pro spotřebitele riskantní (chybějící povinné informace o potravině, nepřípustná zdravotní tvrzení, klamavé obchodní praktiky...). SZPI vydala příručku pro spotřebitele „[Nakupování potravin na internetu](#)“, která by srozumitelně měla předat základní doporučení při nákupu

potravin na internetu tak, aby si nakupující byl vědom odlišností od nakupování v klasických „kamenných“ obchodech a důsledků/rizik z toho vyplývajících.

- Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL) rovněž na svých webových stránkách zveřejňuje [rizikové weby](#), kde jsou nabízeny produkty určené k léčbě zdravotních problémů. Kromě padělků a nelegálních přípravků zde mohou být nabízeny právě i doplňky stravy, kterým jsou neoprávněně přisuzovány léčebné vlastnosti. SÚKL proto varuje před nákupem výrobků na uvedených webech.
- Webové stránky [České obchodní inspekce](#) zase poskytují informace [o rizikových e-shopech](#) trochu z jiného úhlu pohledu (rizikovost z důvodu nedodržování některých zákonných povinností a obtížné vymahatelnosti spotřebitelských práv atp.).

1.2 Cíle práce systému

SZÚ–CZVP spustilo po diskuzi s partnery v EU v roce 2014 nový projekt s názvem Nutrivigilance CZ. Jeho cílem je sběr informací spojených s negativním zdravotním efektem (neinfekčního původu) po konzumaci vybraných druhů potravin u spotřebitelů v ČR. Je prováděna analýza informací a v případě nutnosti jsou tvořeny podklady pro preventivní a nápravná opatření k zajištění ochrany, případně podpory zdraví obyvatel.

Systém Nutrivigilance nemá za cíl přebírat odbornou práci jiných pracovišť SZÚ, orgánů ochrany veřejného zdraví (OOVZ) nebo dalších dozorových orgánů pro potraviny, či jiných organizací. Pracuje v součinnosti s nimi a zároveň i s podobnými systémy v zahraničí, kde již delší dobu tyto varovné systémy fungují (např. ve Francii, Itálii ale i v dalších zemích).

Projekt je primárně zaměřen především na potraviny, u kterých není dostatečně známá historie bezpečného užití. Vychází z problematiky „potravin nového typu“, ale neomezuje se pouze na ně. Zahrnuje např. i DS, potraviny dovážející se z třetích zemí atp. Předmětem sledování nejsou potraviny, které byly příčinou infekčního alimentárního onemocnění (např. salmonelózy, kampylobakteriázy, hepatitida A atp.). Tyto informace byly sbírány OOVZ v systému Epi-Dat, a to do konce roku 2017, od roku 2018 se přešlo na nový systém – tzv. Informační systém infekčních nemocí ([ISIN](#)).

1.3 Spolupráce

Systém Nutrivigilance se začal budovat v roce 2014. Zkušební provoz systému probíhal v roce 2015 a od roku 2016 je systém plně v provozu na [samostatných webových stránkách](#).

Již koncem roku 2015 byla navázána v oblasti nutrivigilance spolupráce s KHS. Pracovníci KHS hlásí do systému případy spotřebitelů, u nichž se objevil zdravotní problém po konzumaci potravin, či DS. Naopak ze systému jsou od spotřebitelů předávány pracovníkům KHS případy, které svým charakterem spadají do kompetence OOVZ. Jména delegovaných pracovníků KHS pro oblast nutrivigilance uvádí tab. 1 níže.

Výměna informací a předávání případů probíhá i s pověřenými pracovníky SÚKLu. Stran SZÚ–CZVP jsou na SÚKL postupována hlášení o léčivých a zdravotnických prostředcích, naopak jsou na SZÚ–CZVP stran SÚKLu předávána hlášení NÚ po konzumaci doplňků stravy.

Spolupráce a předávání případů probíhá i s pracovníky SZPI/SVS. Většinou se jedná o komunikaci případů, kdy si spotřebitelé stěžují na jakostní charakteristiku potraviny, kde se neprojevil žádný zdravotní efekt.

Mezinárodní spolupráce a pravidelná výměna informací probíhá i s Úřadem pro potraviny, životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost ve Francii (ANSES), který každý měsíc rozesílá newsletter, v němž popisuje případy hlášené profesionály povinně v jejich národním systému.

Tab. 1: Delegovaní pracovníci KHS pro oblast nutravigilance v ČR

Pracoviště KHS	Web KHS	Delegovaná osoba pro oblast nutravigilance
HS hl. města Prahy	www.hygpraha.cz	Ing. Martina Haugwitzová (vedoucí Oddělení hygieny výživy I., územní pracoviště Praha 7)
KHS Jihočeského kraje	www.khscb.cz	Ing. Klára Jindrová (odd. HV, České Budějovice)
KHS Jihomoravského kraje	www.khsbrno.cz	Ing. Milan Šles (ředitel odboru HV)
KHS Karlovarského kraje	www.khskv.cz	MVDr. Valeria Hovorková (vedoucí odd. HV a PBU)
KHS kraje Vysočina	www.khsjih.cz	Bc. Kamila Urbanová, DiS. (odd. HV a PBU)
KHS Královéhradeckého kraje	www.khshk.cz	Ing. Jana Mikulcová (odborný rada - ředitelka odboru HV a PBU, územní pracoviště Trutnov)
KHS Libereckého kraje	www.khslbc.cz	Mgr. Alena Patková (pověřená vedením odboru HV a PBU)
KHS Moravskoslezského kraje	www.khsova.cz	Ing. Roman Letošník (ředitel odboru HV a PBU)
KHS Olomouckého kraje	www.khsolc.cz	Ing. Veronika Plisková (odd. HV, Prostějov)
KHS Pardubického kraje	www.khspce.cz	MUDr. Jaroslava Jelínková (ředitelka odboru HV a PBU)
KHS Plzeňského kraje	www.khsplzen.cz	Ing. Věra Merhautová (vedoucí odd. HV 1, Plzeň)
KHS Středočeského kraje	www.khsstc.cz	Ing. Michal Novotný (ředitel odboru HV a PBU)
KHS Ústeckého kraje	www.khsusti.cz	MUDr. Simona Gunarová (ředitel odboru HV a PBU)
KHS Zlínského kraje	www.khszlin.cz	MUDr. Eva Sedláčková, Ph.D. (ředitelka – vedoucí služebního úřadu)

Pozn. kontakty aktualizovány k 31. 3. 2023

2. Metodika práce

2.1 Hlášení zdravotních efektů

Hlášením je myšleno dobrovolné poskytnutí informací od subjektů, které se setkají s NÚ po konzumaci potravin/DS a jsou ochotni tuto informaci do systému Nutrivigilance nahlásit. Na rozdíl od jiných zemí a jiných systémů ([farmakovigilance](#), [kosmetovigilance](#)) není hlášení v této oblasti v ČR povinné.

Informace jsou sbírány jak od samotných spotřebitelů, tak od odborných pracovníků (zdravotníci - lékaři, lékárníci, zdravotní sestry, nutriční terapeuti...; dále od pracovníků v ochraně a podpoře veřejného zdraví, či v oblasti kontroly bezpečnosti potravin).

Hlášení lze podávat několika způsoby. Prvním z nich je podání informace prostřednictvím [webového online formuláře](#). Druhou možností je vyplnění Adobe Acrobat© [pdf formuláře](#), který lze zaslat na korespondenční adresu (SZÚ–CZVP, Palackého tř. 3a, 612 42 Brno). Informace je ale možné v individuálních případech hlásit i telefonicky. Pracovník SZÚ–CZVP prostřednictvím řízeného rozhovoru informace převezme a do systému zadá místo spotřebitele. Negativní zkušenost s konzumací potravin se může hlásit i pracovníkům KHS, kteří se informacemi budou na základě svých legislativních kompetencí zabývat a případ mohou do systému Nutrivigilance předat.

Důležité výsledky z hlášení, případně závěry z nich plynoucí, jsou uveřejňovány od r. 2020 pouze na webu SZÚ a sociální síti (Facebook). Shrnutí všech informací a následných závěrů sumarizuje pravidelná roční zpráva systému.

2.2 Hodnocení příčinné souvislosti

Každé hlášení (mimo případy vykazující infekční alimentární charakter či případy, které se netýkají potravin, ale např. zdravotnických prostředků) je podrobena analýze směřující k prověření PS (určení míry pravděpodobnosti, s jakou daná potravina zapříčinila danou nežádoucí reakci). Rozhodnutí o PS předchází posouzení obdržených informací, případně zpětné kontaktování spotřebitele/ošetřujícího lékaře/výrobce, s cílem získat doplňující informace pro rozhodnutí.

Hodnocení PS vychází z metodiky, která je využívána mj. systémem kosmetovigilance (povinná hlášení). Metoda je založena na šesti kritériích rozdělených do dvou skupin. Ty se používají k výpočtu skóre časové posloupnosti a symptomatického skóre. Úroveň PS se stanoví za použití rozhodovací tabulky, v níž jsou uvedeny kombinace jednotlivých skóre. Klasifikuje se 5 úrovní PS: velmi pravděpodobná (90–100 %), pravděpodobná (66–100 %), sporná (33–66 %), nepravděpodobná (0–33 %) a vyloučená.

Jako silnou PS hodnotíme úroveň „velmi pravděpodobná“ a „pravděpodobná“. Je-li PS vyhodnocena jako silná a v systému se objeví hlášení opakovaně (individuální případy jsou v první fázi pouze monitorovány), jsou spotřebitelé informováni o možnosti rizika prostřednictvím aktuality na webu, nebo je předán podnět dle vážnosti OOVZ (MZ ČR, KHS), či kontrolním orgánům pro potraviny (SZPI, SVS). Ty mohou na základě svých kompetencí podniknout ochranná opatření pro zajištění zdravotní bezpečnosti spotřebitelů. Podněty jsou předávány KHS i v případě, že z hlášení vyplyne podezření na infekční alimentární onemocnění, či se jedná o podnět na kontrolu provozovny, kde se po konzumaci jídla u spotřebitele objevil zdravotní problém.

2.3 Zpracování osobních údajů

Osobní údaje (OÚ) od spotřebitelů, kteří hlásí zdravotní obtíže po konzumaci potravin/DS, jsou v rámci systému Nutrivigilance zpracovány v souladu a dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Správce OÚ je Státní zdravotní ústav, Šrobárova 48, Praha 10, 100 42, IČ: 75010330, DIČ: CZ75010330. Pověřencem pro ochranu osobních údajů je pak RNDr. Igor Němec, GDPR Solutions, a.s., Opletalova 921/6, Nové Město, 110 00 Praha 1, vedená u Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 22496.

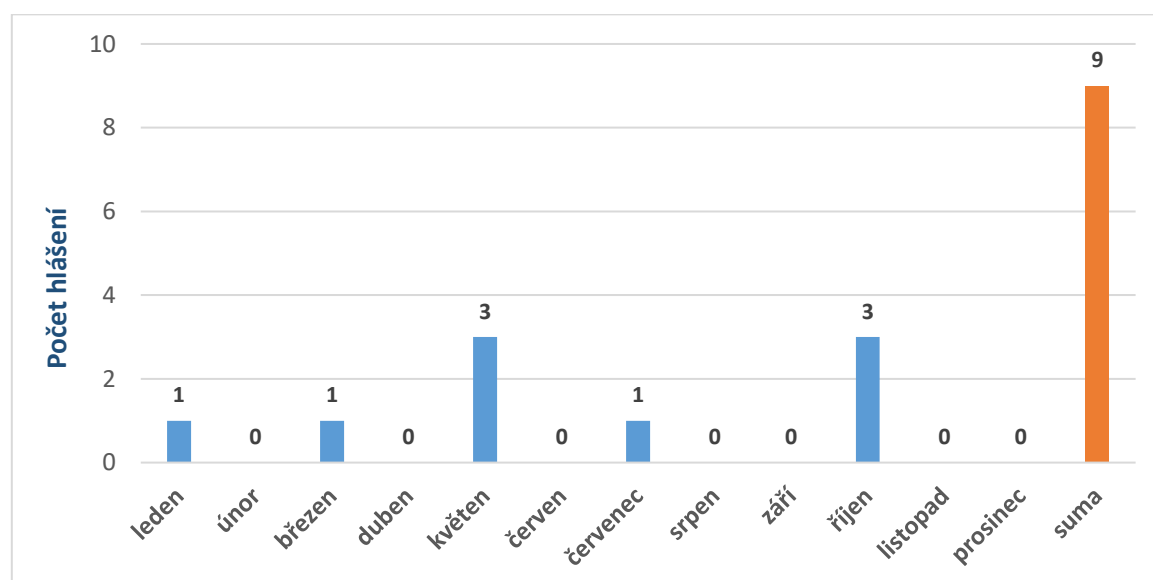
Detailní informace k ochraně OÚ a práci s nimi jsou popsány [na webových stránkách](#) systému Nutrivigilance a SZÚ (informace do konce roku 2022 k dohledání [zde](#), od roku 2023 [zde](#)).

3. Výsledky

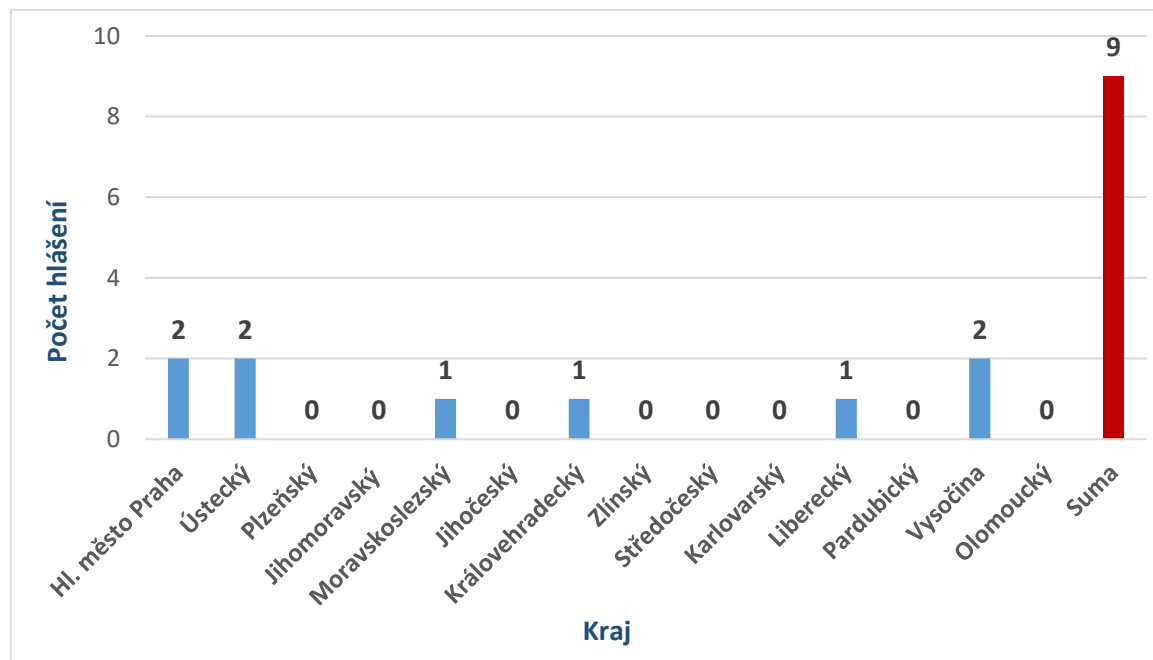
3.1 Počty a lokalizace případů hlášených v roce 2022

V roce 2022 bylo do systému Nutrivigilance nahlášeno 9 případů NÚ po konzumaci potravin a DS. Počty hlášení v jednotlivých měsících roku znázorňuje graf 1.

Graf 1: Případy řešené v jednotlivých měsících v systému Nutrivigilance za rok 2022

V rámci jednotlivých krajů ČR bylo nejvíce hlášení přijato z hlavního města Prahy, Ústeckého kraje a kraje Vysočina (shodně po 2 případech). Počty hlášení v ostatních krajích znázorňuje graf 2.

Graf 2: Lokalizace hlášení v rámci jednotlivých krajů ČR

3.2 Charakteristika hlášených případů a osob podávající hlášení

Z celkového počtu 9 hlášených případů se tři z nich týkaly výskytu nežádoucí reakce u žen a šesti u mužů. U třech přijatých hlášení pak byly zároveň popsány zdravotní problémy u více osob (rodinný příslušník apod.) než u samotného spotřebitele, který hlášení zaslal.

Jeden případ byl předán do systému Nutrivigilance ze strany odborné veřejnosti (pracovník KHS). V ostatních 8 případech bylo hlášení do systému přijato od samotných (tzv. přímých) spotřebitelů. Nicméně pět z těchto hlášení od přímých spotřebitelů bylo předáno do kompetence pracovníkům KHS, nebo byl předán kontakt na delegovanou osobu z KHS, a to z důvodu podezření na infekční charakter potíží.

V jednom případě bylo hlášení do systému Nutrivigilance zasláno ze systému Farmakovigilance, spadající pod SÚKL, jednalo se o hlášení týkající se DS.

Osoby, o nichž byly do systému zdravotní obtíže hlášeny, se nacházely ve věku 24 až 57 let.

3.3 Charakteristika hlášených potravin a jejich nežádoucích účinků

Šest hlášených případů v systému Nutrivigilance se týkalo potravin a tři případy pak DS.

Popis konkrétních případů a jimi vyvolaných nežádoucích reakcí, včetně vyhodnocení PS, jedná-li se o případy s indikací pro hodnocení PS, uvádí tabulky níže.

Pro přehlednost jsou hlášené potraviny/DS rozděleny na tři skupiny.

První skupinu tvoří hlášené potraviny primárně spadající do koncepce systému Nutrivigilance – doplňky stravy, potraviny nového typu atp. (tab. 2), druhou skupinou jsou potraviny primárně do této koncepce nespádající (tab. 3). Třetí skupinu tvoří potraviny (tab. 4), které byly předány přímo, nebo formou kontaktu k prošetření příslušným kompetentním orgánům – KHS, SVS, SZPI, SÚKL (podezření na alimentární infekci, nejakostní vlastnosti potraviny či NÚ po aplikaci zdravotnického prostředku aj.).

V kategorii potravin primárně spadajících do koncepce systému Nutrivigilance (n=3) byla vyhodnocena PS jako silná pouze v jednom případě. Jednalo se o **doplňěk stravy obsahující** majoritně hlavně **proteolytické enzymy** a dále **rutin** a **vitamin C**, který vyvolal u muže ve věku 57 let gastrointestinální obtíže. Po vysazení DS nežádoucí reakce ustoupila. Vzhledem k individuální reakci mírného charakteru a prvnímu hlášení tohoto druhu (tento typ DS od daného výrobce příslušné šarže) nebyla realizována žádná speciální opatření ze strany SZÚ. Případem se nezávisle zabývala i HS hl. města Prahy, v terénním šetření nenašla žádná pochybení ke kontrolovanému DS.

Tab. 2: Potraviny/DS vč. nežádoucích účinků primárně spadající do koncepce Nutrivigilance

Případ	Název potraviny/DS	Nežádoucí účinek	Příčinná souvislost
1	DS s chlorellou	potíže s dechem, poruchy spánku, motání hlavy, malátnost, únava, diskomfort v očích a nose aj.	sporná
2	DS s vitamínem C	popraskání kůže na prstech a dlaních	sporná
3	DS s proteolytickými enzymy, rutinem a vitamínem C	průjem, křeče v břiše	pravděpodobná

U ostatních případů v tabulce 2 výše byla zjištěna pouze slabá PS (v důsledku nedostatku informací o dané kauze, neodpovídajícím známým symptomům vůči potravině/DS, neodpovídající časové posloupnosti mezi expozicí potravině a výskytem symptomů atp.). V případě doplnění informací lze obecně stupeň PS dle předepsané metodiky přehodnotit.

V případě konzumace trvanlivého polotučného mléka (viz tabulka 3 níže) byla příčinná souvislost vyhodnocena jako slabá. Jednalo se pravděpodobně o výjimečnou individuální reakci, spotřebitel běžně denně mléko konzumuje, vždy bez NÚ.

Tab. 3: Potraviny vč. nežádoucích účinků primárně nespádající do koncepce Nutrivigilance

Případ	Název potraviny	Nežádoucí účinek	Příčinná souvislost
1	Polotučné trvanlivé mléko	alergická reakce (svědění končetin, zhoršené dýchání, výsev pupenů po těle měnících se na červené mapy)	sporná

Celkem 5 případů hlášených do systému Nutrivigilance (viz tabulka č. 4 níže) bylo předáno přímo do kompetence KHS, nebo ve formě kontaktu na delegovanou osobu KHS. Výsledky jejich šetření, pokud byly ke dni uzavírání závěrečné zprávy za rok 2022 pracovníkům SZÚ–CZVP k dispozici, naleznete v posledním sloupci tabulky.

Tab. 4: Potraviny, které byly předány do kompetence jiných orgánů (vč. výsledků šetření)

Případ	Název potraviny/prostředku (místo konzumace)	Nežádoucí účinek	Předáno	Výsledky šetření (byly-li k dispozici)
1	Kebab (rychlé občerstvení)	zvracení, průjem, teplota u dvou osob	KHS Libereckého kraje	zjištěno porušení právních předpisů v oblasti ochrany veřejného zdraví - uložena sankce
2	Kebab (rychlé občerstvení)	zvracení, bolest břicha, průjem, teplota u tří osob	KHS Ústeckého kraje	nejsou známy
3	Točená zmrzlina (není známo)	nevolnost, bolest břicha, zvracení, slabost u dvou osob	předán kontakt na pověřeného pracovníka KHS Ústeckého kraje	nejsou známy
4	Burger (pizzerie, restaurace)	horečka, zvracení, průjem, závratě, nevolnost, nadýmání, plynatost, malátnost	KHS Moravskoslezského kraje	v provozovně byly zjištěny závady ve skladování, sledovatelnosti a ochraně potravin proti kontaminaci, čistotě zařízení a provozu a také nakládání s odpadem – uložena pokuta
5	Ovocný jogurt (večerka)	průjem, bolesti břicha, nechutenství, teplota	KHS kraje Vysočina	nejsou známy

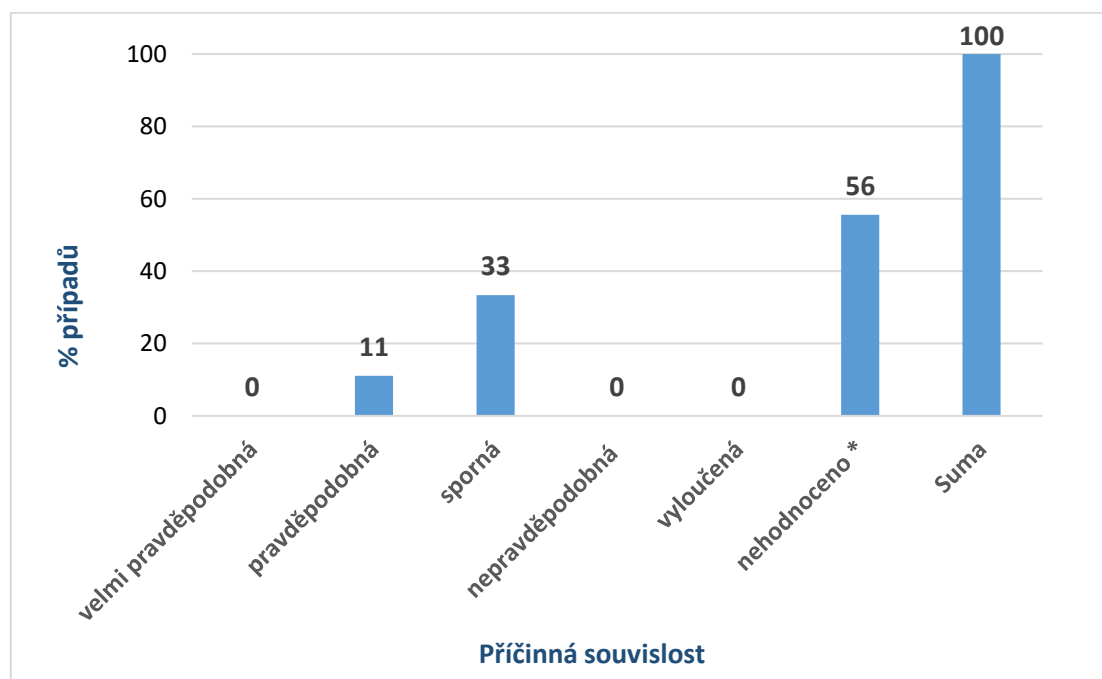
3.4 Hodnocení příčinné souvislosti hlášených případů

Graf 3 znázorňuje procentuální zastoupení stupňů PS v hlášeních přijatých systémem Nutrivigilance za rok 2022.

Pouze u jedno případu (11 %) byla PS vyhodnocena jako silná (PS pravděpodobná). Šlo o DS s proteolytickými enzymy, rutinem a vitamínem C.

U třetiny případů (33 %) byla PS slabá (PS sporná) a v necelých dvou třetinách (56 %) případů nebyla hodnoceno vůbec, a to z důvodu zdravotního efektu s podezřením na infekční charakter. Všechny nehodnocené podněty byly z výše uvedeného důvodů předány k prošetření pracovníkům KHS přímo, nebo na ně byl spotřebitelům předán kontakt.

Graf 3: % zastoupení stupňů příčinné souvislosti v hlášeních za rok 2022

* z důvodu případů spadajících do kompetence KHS, SVS, SZPI, SÚKLU

4. Přehled starších příspěvků ze systému Nutrivigilance

Od března roku 2023 má Státní zdravotní ústav nové webové stránky. Starší příspěvky ze systému Nutrivigilance, které byly uveřejňovány na starém webu v sekci aktualit, zůstávají aktivní na [archivním webu](#).

Pro rychlejší orientaci uvádíme přehled odkazů s ročními zprávami a vybranými aktualitami.

4.1 Roční zprávy

- Zpráva za rok 2021 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2020 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2019 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2018 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2017 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2016 dostupná [zde](#).
- Zpráva za rok 2015 dostupná [zde](#).

4.2 Vybrané aktuality

- Nutrivigilance – případ otravy amygdalinem (2021), dostupné [zde](#).
- Hořčík a vitamin B6 může vyvolat průjem (2019), dostupné [zde](#).
- Podezření na zdravotní potíže po konzumaci doplňku stravy Bion 3 ve Francii (2018), dostupné [zde](#).
- Nutrivigilance – zdravotní potíže po konzumaci úhořovce mořského (2017), dostupné [zde](#).
- Nutrivigilance – za řadu obtíží po konzumaci potravin si spotřebitelé mohou sami (2017), dostupné [zde](#).
- Nutrivigilance - problémy s homeopatiky obsahujícími rulík zlomocný v USA (2016), dostupné [zde](#).
- Nutrivigilance – problémy s doplňky stravy obsahující chlorelu a spirulinu (2015), dostupné [zde](#).

5. Závěr

V průběhu roku 2022 bylo do systému nahlášeno 9 případů nežádoucích účinků po konzumaci potravin (n=6) a doplňků stravy (n=3). Většina hlášení pocházela od přímých spotřebitelů.

V ČR má možnost široká veřejnost (nejen odborná, ale i laická) se dobrovolně podělit o své negativní zkušenosti po konzumaci potravin/DS. Přestože systém Nutrivigilance primárně nesbírá a nehodnotí případy s podezřením na infekční etiologii, spotřebitelé tyto případy do systému hlásí. Z tohoto důvodu bylo v roce 2022 do rukou KHS, které mají kompetenci zdravotní potíže s infekční etiologií dále šetřit, předáno každé druhé hlášení.

Zaznamenaná hlášení v loňském roce se většinou týkala zdravotních obtíží v oblasti gastrointestinálního traktu, v menší míře pak šlo o kožní, alergické, systematické reakce. U nikoho nedošlo k trvalému ani vážnému poškození zdraví. Jedna osoba v době hlášení reakce měla ještě přetrvávající dýchací obtíže, ty byly ale dále došetřovány cestou specialistů pro možnou jinou etiologii potíží.

Pouze u jednoho případu byla PS vyhodnocena jako silná (DS s proteolytické enzymy, rutinem a vitamínem C), ale vzhledem k mírné reakci gastrointestinálního charakteru, která odezněla, a prvnímu hlášení tohoto druhu (tento typ DS od daného výrobce příslušné šarže), nebyla realizována žádná speciální opatření ze strany SZÚ–CZVP. Případem se nezávisle zabývala i HS hl. města Prahy, v terénním šetření nenašla žádná pochybení ke kontrolovanému DS.

SZÚ–CZVP uveřejňuje dle potřeby aktuality ze systému Nutrivigilance na webu SZÚ, případně i na sociální síti [Facebook](#). Příspěvky do roku 2022 jsou k dohledání na archívních webových stránkách (nejzásadnější příspěvky jsme formou přehledu hypertextových odkazů uvedeny v kapitole 4). Příspěvky publikovány od jara 2023 budou uveřejňovány na nových webových stránkách SZÚ.